

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2023.7.27>

WSPARCIE ADMINISTRACYJNO-PRAWNE PRZY KSZTAŁTOWANIU I REALIZACJI POLITYKI PAŃSTWA W ZAKRESIE NOTARIUSZA W STANIE WOJENNYM

Oksana Pylypenko

*zwycięzca wydziału prawa i procesu administracyjnego, karnego
Międzynarodowy Uniwersytet Biznesu i Prawa (Chersoń, Ukraina)
ORCID ID: 0009-0007-5570-8179
pylypenko_oks@gmail.com*

Adnotacja. Artykuł poświęcony jest omówieniu zagadnień związanych z ustalaniem cech administracyjno-prawnego wsparcia kształtowania i realizacji polityki państwa w dziedzinie notariusza w warunkach stanu wojennego poprzez określenie istoty polityki państwa w tym zakresie notariusza, ustalenie stanu jego obsługi administracyjno-prawnej, a także skutki wpływu determinant kształtowania się współczesnego państwa. Wskazano elementy polityki państwa w zakresie usług notarialnych: 1) kształtowanie przesłanek do wykonywania czynności notarialnych; 2) zapewnienie należytego wykonywania czynności notarialnych; 3) towarzysząca obsługa merytoryczna i techniczna czynności notarialnych.

Stwierdzono, że kierunek przepisów administracyjno-prawnych dotyczących stosunków społecznych związanych z kształtowaniem i realizacją polityki państwa w zakresie notariusza zależy od podmiotu wykonującego czynności władzowo-administracyjne w zakresie notariusza oraz formy konsolidacji zewnętrznej stosowanego przez nią regulatora prawnego. Ustalono, że kierunek przepisów administracyjno-prawnych dotyczących stosunków społecznych związanych z kształtowaniem i realizacją polityki państwa w zakresie notariusza zależy od podmiotu wykonującego czynności władzowo-administracyjne w zakresie notariusza oraz formy zewnętrznych konsolidację stosowanego przez nią regulatora prawnego. Proponowane są zmiany w przepisach, które przyczynią się do poprawy wsparcia administracyjno-prawnego w kształtowaniu i realizacji polityki państwa w dziedzinie notariusza.

Słowa kluczowe: obsługa administracyjno-prawna, polityka państwa, notariusz, stan wojenny, struktura polityki państwa.

LEGAL ADMINISTRATIVE ENSURING THE FORMATION AND IMPLEMENTATION OF STATE POLICY IN THE SPHERE OF NOTARIAT UNDER THE CONDITIONS OF MARITAL STATE

Oksana Pylypenko

*recipient of the Department of Administration,
criminal law and process
International University of Business and Law (Kherson, Ukraine)
ORCID ID: 0009-0007-5570-8179
pylypenko_oks@gmail.com*

Abstract. The article is devoted to the coverage of issues related to the establishment of the features of administrative and legal support for the formation and implementation of state policy in the field of notary in the conditions of martial law by determining the essence of state policy in the field of notary, establishing the state of its administrative and legal support, as well as the consequences of the influence of determinants modern state formation. The components of state policy in the field of notarial services are highlighted: 1) formation of prerequisites for the implementation of notarial activities; 2) ensuring the proper performance of notarial activities; accompanying material and technical support of notarial activities.

It was concluded that the direction of administrative and legal provision on social relations related to the formation and implementation of state policy in the field of notary depends on the entity that carries out power-administrative activities in the field of notary and the form of external consolidation of the legal regulator applied by it.

It has been established that the direction of administrative and legal provision on social relations related to the formation and implementation of state policy in the field of notary depends on the entity that carries out power-administrative activities in the field of notary and the form of external consolidation of the legal regulator applied by it.

Changes to the legislation are proposed, which will contribute to the improvement of administrative and legal support for the formation and implementation of state policy in the field of notary.

Key words: administrative and legal support, state policy, notary, martial law, structure of state policy.

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ НОТАРІАТУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Оксана Пилипенко

здобувач кафедри адміністративного, кримінального права і процесу

Міжнародного університету бізнесу і права (Херсон, Україна)

ORCID ID: 0009-0007-5570-8179

pylypenko_oks@gmail.com

Анотація. Статтю присвячено висвітленню питань, пов'язаних із встановленням особливостей адміністративно-правового забезпечення формування та реалізації державної політики у сфері нотаріату в умовах воєнного стану шляхом визначення сутності державної політики у сфері нотаріату, встановлення стану її адміністративно-правового забезпечення, а також наслідків від впливу детермінант сучасного державотворення. Виокремлено складові державної політики в сфері нотаріату: 1) формування передумов для здійснення нотаріальної діяльності; 2) забезпечення належного здійснення нотаріальної діяльності; 3) супровідне матеріально-технічне забезпечення нотаріальної діяльності.

Зроблено висновок про те, що спрямування адміністративно-правового забезпечення на суспільні відносини, що стосуються формування та реалізації державної політики в сфері нотаріату залежить від суб'єкта, що здійснює владно-розпорядчу діяльність в сфері нотаріату та форми зовнішнього закріплення застосованого ним юридичного регулятора. Встановлено, що спрямування адміністративно-правового забезпечення на суспільні відносини, що стосуються формування та реалізації державної політики в сфері нотаріату залежить від суб'єкта, що здійснює владно-розпорядчу діяльність в сфері нотаріату та форми зовнішнього закріплення застосованого ним юридичного регулятора. Запропоновано зміни до законодавства, які сприятимуть покращенню адміністративно-правового забезпечення формування та реалізації державної політики в сфері нотаріату.

Ключові слова: адміністративно-правове забезпечення, державна політика, нотаріат, воєнний стан, структура державної політики.

1. Introduction

Переосмислення взаємин публічного та приватного секторів торкнулось усіх сфер суспільного буття, включаючи паралелі діяльності суб'єктів, що надають публічні послуги, до яких належать нотаріуси.

Національним законодавством поняття «державна політика в сфері нотаріату» не використовується. Натомість, серед завдань Міністерства юстиції України виокремлюється з одного боку, забезпечення формування та реалізації державної політики у сфері державної реєстрації актів цивільного стану, державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень, державної реєстрації обтяжень рухомого майна, державної реєстрації юридичних осіб, громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи, та фізичних осіб - підприємців, реєстрації статуту територіальної громади м. Києва, реєстрації статутів Національної академії наук та національних галузевих академії наук (якісно і є відображенням діяльності нотаріуса), а з іншого – організація роботи нотаріату (*Про затвердження положення про Міністерство юстиції України, 2014*). Таким чином, є відсутньою вказівка на формування та реалізацію політики в сфері нотаріату. З огляду на це вагомим є переформатування відносин щодо державної політики в сфері нотаріату та перенесення їх у правову площину. Окремого значення в цьому аспекті матиме визначення функціональних можливостей нотаріуса в межах правового поля, що підкріплено адміністративно-правовими механізмами забезпечення формування та реалізації державної політики в сфері нотаріату.

Засади дослідження адміністративно-правового забезпечення формування та реалізації державної політики у сфері нотаріату сформовано із загальних та спеціальних методів доктринально-юридичного пізнання: діалектичний метод, формально-логічний метод, структурно функціональний метод, метод системного аналізу а також ряду емпіричних методів. Вагомими можна вважати висновки, яких зроблено вченими щодо: сутності нотаріальної діяльності (наприклад, праці О.Ф. Андрійко, Ю.П. Битяк, К.Ф. Білько, І.П. Голосніченко, О. Нелін, У.О. Палієнко, Р.А. Усенко та інших), формування та реалізації державної політики (наприклад, праці: О. Амосова, В. Бакуменко, З. Варналій, О. Кілієвич, В. Купрій, М. Латинін, М. Логунова, В. Мамонова, В. Ребало, Є. Романенко, В. Романов, О. Рудік, В. Тертичка та інших). Проте, незважаючи на значну кількість наукових праць, питання адміністративно-правового забезпечення формування та реалізації державної політики в сфері нотаріату є невирішеним в повній мірі.

Практична значимість: результати дослідження є корисними як для нормотворчої діяльності, так і правозастосування.

Новизна та оригінальність дослідження: всі результати отримані самостійно, є оригінальними (відсутні аналоги та некоректні запозичення). Предмет дослідження розглядається в Україні вперше і має перспективу подальшого розвитку.

2. Державна політика у сфері нотаріату: поняття та складові

Політика в традиційному розумінні інтерпретується як середовище взаємодії між різними соціальними групами, партіями, націями, народами, державами, владою і населенням, а також громадянами та їх об'єднаннями. Під державною політикою слід розуміти сукупність ціннісних цілей, державно-управлінських заходів, рішень і дій, порядок реалізації державно-політичних рішень (поставлених державною владою цілей) і системи державного управління розвитком країни.

Державна політика змінюється у результаті розрізних чинників усвідомлених вимог і можливостей, які можуть бути чинником зміни технологій, ринкових структур або інших об'єктивних умов, зрушень у системі цінностей або їх сприйнятті, а також відносного впливу різних груп інтересів. Способи перетворення всіх цих чинників у нові напрями політики зумовлені певними інститутами та процедурами формування і зміни власне політики (*Державна політика, 2014: 11*).

Сучасне розуміння державної політики незалежно від її спрямування пов'язано з визначенням того як держава через уповноважених суб'єктів та наявний інструментарій діє, щоб вирішити суспільні питання.

Сфера нотаріату є сферою суспільних відносин, що одночасно виступає об'єктом державного впливу. Як зазначено, К.Ф. Білько (2015) нотаріат є сукупністю уповноважених державою суб'єктів, основною метою діяльності яких є забезпечення реалізації, охорони й захисту прав та інтересів фізичних і юридичних осіб, територіальних громад та держави шляхом вчинення в межах безспірних правовідносин нотаріальних дій.

Законом України «Про нотаріат» у ст. 2¹ зазначено, що: «державне регулювання нотаріальної діяльності полягає у встановленні умов допуску громадян до здійснення нотаріальної діяльності, порядку зупинення і припинення приватної нотаріальної діяльності, анулювання свідоцтва про право на зайняття нотаріальною діяльністю; здійсненні контролю за організацією нотаріату, проведенням перевірок організації нотаріальної діяльності нотаріусів, дотримання ними порядку вчинення нотаріальних дій та виконання правил нотаріального діловодства...» (*Про нотаріат, 1993*). Отже, нормативно визначено фактичну предметну сферу державної політики, що стосується нотаріальної діяльності.

На нашу думку, державну політику в сфері нотаріату доцільно визначати як сукупність ціннісних цілей, державно-управлінських заходів, рішень і дій, порядок їх реалізації, що стосується суспільних відносин в сфері нотаріальної діяльності та її умов її здійснення.

Поточні зміни державної політики можна осмислити як еволюцію політичної бази, що сама була результатом послідовності колишніх змін і підґрунтям для майбутнього еволюційного розвитку. Важливими особливостями формування та реалізації державної політики в сфері нотаріату є: а) сфера нотаріату як об'єкт державного управлінсько-правового впливу; б) складний управлінський (політичний та адміністративний) апарат, який задіяний у забезпечувальному процесі державної політики.

При визначенні сфери нотаріату як об'єкта державного управлінсько-правового впливу, фактично має йти мова про виокремлення таких складових державної політики в сфері нотаріату:

1) формування передумов для здійснення нотаріальної діяльності (включатиме напрями: встановленні умов допуску громадян до здійснення нотаріальної діяльності, прийняття нормативних актів підзаконного характеру в сфері нотаріату);

2) забезпечення належного здійснення нотаріальної діяльності (включатиме напрями: розробки порядку зупинення і припинення приватної нотаріальної діяльності, анулювання свідоцтва про право на зайняття нотаріальною діяльністю; здійснення контролю за організацією нотаріату, проведення перевірок організації нотаріальної діяльності нотаріусів, дотримання ними порядку вчинення нотаріальних дій та виконання правил нотаріального діловодства; визначення органів та осіб, які вчиняють нотаріальні дії, здійснюють контроль за організацією нотаріату, проводять перевірки організації нотаріальної діяльності нотаріусів, дотримання ними порядку вчинення нотаріальних дій та виконання правил нотаріального діловодства; встановленні правил професійної етики нотаріусів);

3) супровідне матеріально-технічне забезпечення нотаріальної діяльності (включатиме напрями: визначення ставок державного мита, яке справляється державними нотаріусами; встановлення переліку додаткових послуг правового і технічного характеру, які не пов'язані із вчинюваними нотаріальними діями, та встановленні розмірів плати за їх надання державними нотаріусами).

3. Адміністративно-правове забезпечення формування та реалізації державної політики в сфері нотаріату

Адміністративно-правове забезпечення у цілому відображає вплив держави на окремі суспільні відносини за допомогою прийняття відповідних юридичних норм підзаконного характеру, що приймаються з урахуванням специфіки предметного впливу та методів, яких обрано для цього з метою забезпечення стабільного правопорядку, якісного впорядкування суспільних відносин, охорони й захисту прав, свобод і законних інтересів громадян.

Спрямування адміністративно-правового забезпечення на суспільні відносини, що стосуються формування та реалізації державної політики в сфері нотаріату залежить від суб'єкта, що здійснює владно-розпорядчу діяльність в сфері нотаріату та форми зовнішнього закріплення застосованого ним юридичного регулятора.

Адміністративно-правове забезпечення формування та реалізації державної політики в сфері нотаріату слідує наступним напрямом:

1) залежно від суб'єкта, що застосовує впорядкування шляхом виокремлення діяльності: а) Кабінету Міністрів України; б) Міністерства юстиції України; в) Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату;

2) залежно від форми правового впливу шляхом виділення: а) тих, що мають формальне юридичне значення; б) тих, що не мають обов'язкової юридичної сили;

3) залежно від елементу державної політики в сфері нотаріату, яка зазнає владно-розпорядчого впливу шляхом виокремлення: а) формування передумов для здійснення нотаріальної діяльності; б) забезпечення належного здійснення нотаріальної діяльності; в) супровідне матеріально-технічне забезпечення нотаріальної діяльності.

Оптимальним є застосування комбінованого підходу до структуризації адміністративно-правового забезпечення формування та реалізації державної політики в сфері нотаріату з врахуванням правового впливу на суспільні відносини в означеній сфері. Таким чином, адміністративно-правове забезпечення формування та реалізації державної політики в сфері нотаріату, що має юридичне значення здійснюватиметься на підстав суб'єктного та предметного критерію через виокремлення:

1) заходів, застосовуваних Кабінетом Міністрів України щодо встановлення інституційних засад органів, що впливають на забезпечення формування та реалізацію державної політики в сфері нотаріату (*Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату, 2011; Положення про Міністерство юстиції України, 2014*);

2) заходів, застосовуваних Міністерством юстиції України щодо: правил професійної етики нотаріусів (*Про затвердження Правил професійної етики нотаріусів України, 2021*); ведення нотаріусами діловодства (*Про затвердження Правил ведення нотаріального діловодства, 2010*); дотримання законності під час здійснення нотаріальної діяльності (*Про затвердження Порядку проведення перевірки організації роботи державних нотаріальних контор, державних нотаріальних архівів, організації нотаріальної діяльності приватних нотаріусів, дотримання державними і приватними нотаріусами порядку вчинення нотаріальних дій та виконання правил нотаріального діловодства, 2014*); удосконалення роботи нотаріуса (*Про затвердження Порядку підвищення кваліфікації нотаріусів, консультантів державних нотаріальних контор, державних нотаріальних архівів, помічників приватних нотаріусів, 2014*) тощо;

3) заходів, застосовуваних Вищою кваліфікаційною комісією нотаріату щодо набуття чи припинення статусу нотаріуса. Переважно вплив цього органу на реалізацію державної політики в сфері нотаріату пов'язаний з прийняттям рішень переважно індивідуального характеру. Їх перелік у відкритому доступі міститься на сайті Міністерства юстиції України з зазначенням часового періоду. Наприклад, про анулювання свідоцтва на зайняття нотаріальною діяльністю (*Інформація щодо анулювання свідоцтво на зайняття адвокатською діяльністю, 2023*).

Зазначимо, що систематизація адміністративно-правового забезпечення формування та реалізації державної політики в сфері нотаріату є необхідною для виявлення особливостей цієї сфери та наявних у ній правових пробілів.

Переважає більшість нормативних актів підзаконного характеру, що спрямовано на забезпечення регулятивного впливу на діяльність нотаріусів прийнята Міністерством юстиції України. Прийняття актів індивідуального характеру, що мають юридичне значення для нотаріальної діяльності здійснюється у межах та у спосіб, яких передбачено також Міністерством юстиції України. Доцільним вбачається доповнення ст. 3 Положення про Міністерство юстиції України шляхом виокремлення в якості окремого завдання «забезпечення формування та реалізації державної політики в сфері нотаріату».

4. Міністерство юстиції України як суб'єкт, що здійснює забезпечення формування та реалізацію державної політики в сфері нотаріату

Міністерство юстиції України наділено правовим статусом центрального органу виконавчої влади, що означає наділення його повноваженнями щодо забезпечення формування та реалізації державної політики в одній чи декількох визначених Кабінетом Міністрів України сферах, проведеною якої покладено на Кабінет Міністрів України Конституцією та законами України (*Про центральні органи виконавчої влади, 2011*). Таке визначення поняття «міністерство» є вичерпним, а позиції науковців є тотожними з вищенаведеним. Розглядуваний нами орган має широку компетенцію, включаючи сферу нотаріату.

У своїй діяльності Міністерство юстиції України має керуватися загальними принципами адміністративного права (верховенства права та належного врядування) та спеціальними принципами, які окремо визначені нормативними актами профільного характеру. Так, до спеціальних принципів, яких повинно дотримуватись міністерство, віднесено такі: забезпечення дотримання прав і свобод людини і громадянина, безперервність, забезпечення єдності державної політики, єдиноначальність (*Загальне адміністративне право України, 2023*).

Для досягнення цілей цього дослідження, можливо виокремити загальні ознаки, що притаманні Міністерству юстиції України як суб'єкту, що наділений владними повноваженнями та спеціальними ознаками, що характеризують його статус як суб'єкта, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в сфері нотаріату. До загальних ознак віднесемо те, що:

- метою діяльності є забезпечення не приватного інтересу, а публічного інтересу (інтересів як держави, так і суспільства в цілому, а не окремих громадян і соціальних груп);
- є носієм владних повноважень щодо здійснення впорядкування відповідних суспільних відносин, виконуючи публічні функції;
- діє на основі нормативно встановлених способів впливу: правових, політичних, економічних, соціальних через застосування методів правового регулювання, типу узгодження, переконання, стимулювання, примус тощо.

До особливих ознак, що характеризують роль Міністерства юстиції України в забезпеченні формування та реалізації державної політики в сфері нотаріату віднесемо: 1) застосування таких інструментів впливу для забезпечення формування та реалізації державної політики в сфері нотаріату як прийняття нормативних актів підзаконного характеру, а також укладення адміністративних договорів в означеній сфері; 2) реалізація повноважень щодо забезпечення формування та реалізації державної політики в сфері нотаріату через відповідні підрозділи та спеціально утворені органи. Йдеться про діяльність Центрального міжрегіонального управління Міністерства юстиції та роботу Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату.

Так, Центральне міжрегіональне управління Міністерства юстиції виконує такі завдання: реалізацію державної правової політики з питань діяльності нотаріату та фінансового моніторингу; внесення на розгляд начальника Управління пропозицій щодо формування та реалізації політики у сфері нотаріату та фінансового моніторингу; забезпечення роботи нотаріату Києва, Київської області та Черкаської області; протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму (щодо нотаріусів, адвокатів та інших осіб, які надають юридичні послуги); здійснення в межах повноважень міжнародно-правового співробітництва. Вказане може бути реалізованим через застосування таких правомочностей: узагальнення практики застосування законодавства з питань, що належать до його повноважень, готує пропозиції щодо вдосконалення законодавства та подає їх на розгляд начальнику Управління; забезпечення підготовки проектів нормативно-правових актів з питань діяльності нотаріату та фінансового моніторингу; організація роботи установ нотаріату, перевірка їх діяльності і вжиття заходів до її поліпшення; забезпечення і контроль за діяльністю нотаріального архіву щодо зберігання нотаріальних документів тощо (*Офіційний сайт Центрального міжрегіонального управління з питань юстиції*).

Отже, Міністерство юстиції України є центральним органом виконавчої влади, що уповноважений забезпечувати формування та реалізацію державної політики в сфері нотаріату. Тому питання закріплення на нормативному рівні цього статусу є закономірним та необхідним кроком.

5. Conclusions

У статті висвітлено питання, що пов'язані з адміністративно-правовим забезпеченням формування та реалізації державної політики в сфері нотаріату. Державну політику в сфері нотаріату визначено як сукупність ціннісних цілей, державно-управлінських заходів, рішень і дій, порядок їх реалізації, що стосується суспільних відносин в сфері нотаріальної діяльності та її умов її здійснення. Виокремлено складові державної політики в сфері нотаріату.

Встановлено, що адміністративно-правове забезпечення формування та реалізації державної політики в сфері нотаріату, що має юридичне значення здійснюватиметься на підстав суб'єктного та предметного критерію через виокремлення: 1) заходів, застосовуваних Кабінетом Міністрів України щодо встановлення інституційних засад органів, що впливають на забезпечення формування та реалізацію державної політики в сфері нотаріату; 2) заходів, застосовуваних Міністерством юстиції України; 3) заходів, застосовуваних Вищою кваліфікаційною комісією нотаріату щодо набуття чи припинення статусу нотаріуса.

Виокремлено загальні ознаки, що притаманні Міністерству юстиції України як суб'єкту, що наділений владними повноваженнями та спеціальні ознаки, що характеризують його статус як суб'єкта, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в сфері нотаріату. До спеціальних ознак віднесемо: 1) застосування таких інструментів впливу для забезпечення формування та реалізації державної політики в сфері нотаріату як прийняття нормативних актів підзаконного характеру, а також укладення адміністративних договорів в означеній сфері; 2) реалізація повноважень щодо забезпечення формування та реалізації державної політики в сфері нотаріату через відповіді підрозділи та спеціально утворені органи.

Список використаної літератури:

1. Про затвердження положення про Міністерство юстиції України : Постанова Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 р. № 228. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-2014-%D0%BF#Text>
2. Про нотаріат : Закон України від 02.09.1993 р. № 3425. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text>
3. Офіційний сайт Центрального міжрегіонального управління з питань юстиції. URL: https://centraljust.gov.ua/diyalnist_viddily
4. Білько К. Ф. Адміністративно-правове забезпечення організації та діяльності нотаріату в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2015. С. 23.
5. Про затвердження Правил професійної етики нотаріусів України : наказ Міністерства юстиції України від 07.06.2021 р. № 2039. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0759-21#Text>
6. Про затвердження Правил ведення нотаріального діловодства: наказ Міністерства юстиції України від 22.12.2010 р. № 3253. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1318-10#n19>
7. Про затвердження Порядку проведення перевірки організації роботи державних нотаріальних контор, державних нотаріальних архівів, організації нотаріальної діяльності приватних нотаріусів, дотримання державними і приватними нотаріусами порядку вчинення нотаріальних дій та виконання правил нотаріального діловодства: наказ Міністерства юстиції України від 17.02.2014 р. № 357. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0298-14#n15>
8. Про затвердження Порядку підвищення кваліфікації нотаріусів, консультантів державних нотаріальних контор, державних нотаріальних архівів, помічників приватних нотаріусів : наказ Міністерства юстиції України від 28.08.2014 р. № 1422. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1046-14#n15>
9. Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату : постанова Кабінету Міністрів України від 31.08.2011 р. № 923. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/923-2011-%D0%BF#n12>
10. Інформація щодо анулювання свідоцтво на зайняття адвокатською діяльністю. URL: https://minjust.gov.ua/ukr_notar_2_3
11. Державна політика : підручник / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; ред. кол. : Ю.В. Ковбасюк (голова), К.О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) [та ін.]. К. : НАДУ, 2014. 448 с.
12. Про центральні органи виконавчої влади : Закон України від 17.03.2011 р. № 3166-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17>.
13. Загальне адміністративне право України : підручник / за заг. ред.: акад. С. Ківалова і проф. Л. Білої-Тіунової ; Нац. ун-т «Одеська юрид. академія». Одеса : Фенікс, 2023. 792 с. URL: <https://doi.org/10.32837/11300.25545>

References:

1. Pro zatverdzhennya polozhennya pro Ministerstvo yustytysi Ukrayiny: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 02.07.2014 p. № 228 [On the approval of the regulation on the Ministry of Justice of Ukraine: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine no 228 dated July 2, 2014] Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-2014-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
2. Pro notariat: Zakon Ukrayiny vid 02.09.1993 r. № 3425 [About the notary: Law of Ukraine dated September 2, 1993 No. 3425]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text> [in Ukrainian].
3. Ofitsiynny sayt Tsentralnoho mizhrehionalnoho upravlinnya z pytan yustytysi [Official website of the Central Interregional Administration for Justice]. Retrieved from https://centraljust.gov.ua/diyalnist_vidily [in Ukrainian].
4. Bilko K. F. (2015) Administratyvno-pravove zabezpechennya orhanizatsiyi ta diyalnosti notariatu v Ukrayini [Administrative and legal support for the organization and activities of notaries in Ukraine]. Kyiv, 23. [in Ukrainian].
5. Pro zatverdzhennya Pravyl profesiynoyi etyky notariusiv Ukrayiny: nakaz Ministerstva yustytysi Ukrayiny vid 07.06.2021 r. № 2039 [On the approval of the Rules of Professional Ethics of Notaries of Ukraine: Order of the Ministry of Justice of Ukraine dated June 7, 2021 No. 2039]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0759-21#Text> [in Ukrainian].
6. Pro zatverdzhennya Pravyl vedennya notarialnoho dilovodstva: nakaz Ministerstva yustytysi Ukrayiny vid 22.12.2010 r. № 3253 [On the approval of the Rules for conducting notarial records: order of the Ministry of Justice of Ukraine dated 22.12.2010 No. 3253]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1318-10#n19> [in Ukrainian].
7. Pro zatverdzhennya Poryadku provedennya perevirky orhanizatsiyi roboty derzhavnykh notarialnykh kontor, derzhavnykh notarialnykh arkhiviv, orhanizatsiyi notarialnoyi diyalnosti pryvatnykh notariusiv, dotrymannya derzhavnymy i pryvatnymy notariusamy poryadku vchynennya notarialnykh diy ta vykonannya pravyl notarialnoho dilovodstva: nakaz Ministerstva yustytysi Ukrayiny vid 17.02.2014 r. № 357 [On the approval of the Procedure for conducting an inspection of the organization of the work of state notary offices, state notarial archives, the organization of notarial activities of private notaries, compliance by state and private notaries with the procedure for performing notarial acts and the implementation of notarial recordkeeping rules: order of the Ministry of Justice of Ukraine dated February 17, 2014 No. 357]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0298-14#n15> [in Ukrainian].
8. Pro zatverdzhennya Poryadku pidvyshchennya kvalifikatsiyi notariusiv, konsultantiv derzhavnykh notarialnykh kontor, derzhavnykh notarialnykh arkhiviv, pomichnykiv pryvatnykh notariusiv: nakaz Ministerstva yustytysi Ukrayiny vid 28.08.2014 r. № 1422 [On the approval of the Procedure for improving the qualifications of notaries, consultants of state notary offices, state notary archives, assistants of private notaries: order of the Ministry of Justice of Ukraine dated August 28, 2014 No. 1422]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1046-14#n15> [in Ukrainian].
9. Polozhennya pro Vyshchu kvalifikatsiyu komisiyu notariatu: postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 31.08.2011 r. № 923 [Regulations on the Higher Qualification Commission of the Notary: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated August 31, 2011 No. 923]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/923-2011-%D0%BF#n12> [in Ukrainian].
10. Informatsiya shchodo anulyuvannya svidotstvo na zaynyattya advokat·skoyu diyalnisty [Information on the cancellation of a certificate for employment as a lawyer]. Retrieved from https://minjust.gov.ua/ukr_notar_2_3 [in Ukrainian].
11. Derzhavna polityka : pidruchnyk. Kyiv : NADU, 2014. 448 s [State policy: a textbook. Kyiv: NADU, 2014. 448 p]. [in Ukrainian].
12. Pro tsentralni orhany vykonavchoyi vlady: Zakon Ukrayiny vid 17.03.2011 r. № 3166-VI [On central bodies of executive power: Law of Ukraine dated March 17, 2011 No. 3166-VI]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17> [in Ukrainian].
13. Zahalne administratyvne pravo Ukrayiny : pidruchnyk. Odesa : Feniks, 2023. 792 s [General administrative law of Ukraine: textbook. Odesa: Phoenix, 2023. 792 p]. Retrieved from <https://doi.org/10.32837/11300.25545> [in Ukrainian].